

обумовлені високим ступенем професійної моралі та загальноприйнятими нормами культури поведінки особи.

Вважаємо, що вдосконалення культурно-етичного забезпечення поведінки працівників державної виконавчої служби має відбуватись за такими напрямками: правовий, організаційний, кадровий. Правовий напрямок передбачає необхідність прийняття Кодексу честі державного службовця органів виконавчої служби. Високі моральні якості і бездоганна репутація повинні стати обов'язковою умовою під час заміщення посад виконавчої служби і просування по службі.

Список використаних джерел:

1. Хайкин Я. З. Взаимодействие норм права и морали / Хайкин Я. З. – Тарту, 1963. – 125 с.
2. Скакун О. Ф. Теория государства и права : [учебник] / Скакун О. Ф. – Х. : Консум ; Ун-т внутр. дел, 2000. – С. 287.
3. Букреев В. И. Этика права: от истоков этики права к мировоззрению / В. И. Букреев, И. Н. Римская. – М. : Юрайт, 1998. – С. 152.
4. Макушев П. В. Професійна правосвідомість та правова культура дільничного інспектора міліції : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / П. В. Макушев. – Юридична академія МВС України. – К., 2004. – 230 с.
5. Балюк Г. И. Взаимосвязь правовой культуры и демократии в социалистическом обществе : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / Г. И. Балюк / АН УССР Институт государства и права. – К., 1987. – 16 с.
6. Сливка С. Професійна культура юриста (теоретико-методологічний аспект) / Сливка С. – Львів : Світ, 2000. – 333 с. – 256 с.

УДК 342.92

В. В. Ліпінський, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного та митного
права Університету митної справи та фінансів

ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ ДІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КОРИСТУВАННЯМ ЧИ РОЗПОРЯДЖЕННЯМ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ ОСОБИСТОГО КОРИСТУВАННЯ, ВВЕЗЕНИМИ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ В МИТНОМУ РЕЖИМІ ТИМЧАСОВОГО ВВЕЗЕННЯ

Розглянуто та проаналізовано питання, пов'язані з кваліфікацією дій, пов'язаних з користуванням чи розпорядженням транспортними засобами особистого користування, ввезеними на митну територію України в митному режимі тимчасового ввезення. На підставі проведеного аналізу зроблено відповідні висновки й надано пропозиції.

Ключові слова: транспортні засоби; користування чи розпорядження; тимчасове ввезення; митна територія України; кваліфікація дій.

© **В. В. Ліпінський**, 2015

Considered and analyzed issues related to the qualification of actions connected with use or disposal of personal vehicles imported to the customs territory of Ukraine in the customs regime of temporary admission. Based on the analysis were made appropriate findings and provided suggestions.

Key words: vehicles; use or disposal; temporary importation; customs territory of Ukraine; qualification of actions.

Постановка проблеми. Україну проголошено правовою державою, в якій визнається й діє принцип верховенства права. Складовими принципу верховенства права є, зокрема, правова передбачуваність і правова визначеність, необхідні для того, щоб учасники відповідних правовідносин мали можливість передбачати наслідки своїх дій і бути впевненими у своїх законних очікуваннях, що набуте ними на підставі чинного законодавства право, його зміст та обсяг буде ними реалізовано. Засади митної справи, діяння, які є, зокрема, адміністративними правопорушеннями, та відповідальність за них визначаються виключно законами України [1].

З огляду на зазначене, враховуючи рішення Конституційного Суду України від 31.03.2015 № 1-рп/2015 у справі №1-4/2015, відповідно до якого користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, які поміщені в митний режим тимчасового ввезення на митну територію України, не є адміністративним правопорушенням, передбаченим ч. 2 ст. 469 Митного кодексу України, набуває актуальності питання кваліфікації Державною фіскальною службою України (далі – ДФСУ) зазначених дій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітним питанням притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення порушень митних правил присвячено праці С. В. Ващенко, С. В. Кувакіна, А. В. Мазура, В. Г. Поліщука, Д. В. Приймаченка, В. В. Прокопенка та ін. [2–6]. Водночас питання кваліфікації дій, пов'язаних із користуванням чи розпорядженням транспортними засобами особистого користування, ввезеними на митну територію України в митному режимі тимчасового ввезення, не знайшли достатньої уваги. Дослідження цього питання дозволило б підвищити ефективність роботи митниць ДФСУ під час правозастосовної діяльності.

Мета статті – розгляд та аналіз питань, пов'язаних із кваліфікацією дій щодо користування чи розпорядження транспортними засобами особистого користування, ввезеними на митну територію України в митному режимі тимчасового ввезення.

Виклад основного матеріалу. 31 березня 2015 р. Конституційний Суд України на пленарному засіданні розглянув справу № 1-4/2015 за конституційним зверненням громадянина Держави Ізраїль Мартинова Володимира Володимировича щодо офіційного тлумачення положень ч. 2 ст. 469 Митного кодексу України.

Громадянин Держави Ізраїль В. В. Мартинов звернувся до Конституційного Суду України (далі – КСУ) з клопотанням дати офіційне тлумачення положень ч. 2 ст. 469 Митного кодексу України (далі – МКУ), в якій закріплено адміністративну відповідальність за зміну стану товарів, митне оформлення яких не закінчено, або товарів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі, користування та розпорядження ними без дозволу органу доходів і зборів, а так

само нежиття передбачених ч. 4 ст. 204 МКУ заходів щодо товарів, строк тимчасового зберігання яких під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі закінчився. Суб'єкт права на конституційне звернення просив витлумачити словосполучення “користування та розпорядження”, яке міститься у наведених положеннях, в аспекті питання, в чому полягає об'єктивна сторона адміністративного правопорушення: у користуванні та розпорядженні товарами без дозволу органу доходів і зборів чи у вчиненні однієї із зазначених дій.

На підтвердження неоднозначного застосування судами України ч. 2 ст. 469 МКУ В. В. Мартинов долучив до конституційного звернення копії постанови Ковпаківського районного суду міста Суми від 1 жовтня 2013 р. (у справі, в якій він був стороною) та постанови Богородчанського районного суду Івано-Франківської області від 27 серпня 2013 р. Застосовуючи зазначені положення, в одному випадку суд дійшов висновку, що користування автомобілем, увезеним в Україну в митному режимі тимчасового ввезення, без дозволу органу доходів і зборів особою, яка не ввозила транспортний засіб в Україну, є підставою для її притягнення до адміністративної відповідальності в іншому, що відповідальність для цієї особи може наставати лише у разі вчинення нею обох дій сукупно, а саме користування та розпорядження таким автомобілем без дозволу органу доходів і зборів. На думку автора клопотання, зазначена судова практика призвела до порушення його конституційних прав на рівність перед законом і на судовий захист [7].

Відповідно до ч. 1, 3 ст. 7 МКУ державна митна справа охоплює встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль і митне оформлення, митні режими та умови їх застосування, заборони та/або обмеження щодо ввезення в Україну, вивезення з України та переміщення через територію України транзитом окремих видів товарів тощо. МКУ закріплює такі види митних режимів щодо товарів: імпорт (випуск для вільного обігу), реімпорт, експорт (остаточне вивезення), реекспорт, транзит, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, митний склад, вільна митна зона, безмитна торгівля, переробка на митній території, переробка за межами митної території, знищення або руйнування, відмова на користь держави (ст. 70).

Переміщення товарів через митний кордон України, пред'явлення їх відповідним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем, регламентуються митними правилами (п. 28 ч. 1 ст. 4 МКУ).

Особи, які переміщують товари на митну територію України, мають дотримуватися митних правил, визначених у МКУ; за порушення (недотримання) цих правил у МКУ передбачено адміністративну відповідальність.

Згідно з ч. 1 ст. 458 МКУ порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх відповідним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за котрими покладено на відповідні органи і за які МКУ передбачена адміністративна відповідальність. Види порушень митних правил та відповідальність за такі правопорушення закріплено у гл. 68 МКУ.

Адміністративну відповідальність за неправомірні операції з товарами, митне оформлення яких не закінчено, або з товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем, встановлено у ст. 469 МКУ. В ч. 2 ст. 2 визначено відповідальність за такі порушення митних правил, як зміна стану товарів, митне оформлення яких не закінчено, або товарів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі, користування та розпорядження ними без дозволу органу доходів і зборів, а так само невжиття передбачених ч. 4 ст. 204 МКУ заходів щодо товарів, строк тимчасового зберігання яких під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі закінчився.

Відповідно до п. 57 ч. 1 ст. 4 МКУ товарами є будь-які рухомі речі, у тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередачі.

Синтаксичний аналіз ч. 2 ст. 469 МКУ дає підстави вважати, що сполучник “та” поєднує однорідні підмети “користування” і “розпорядження”, які разом з іншими (“зміна стану”, “невжиття заходів”) становлять перелік окремих діянь (дій або бездіяльності), що утворюють об’єктивну сторону адміністративного правопорушення, передбаченого у цій правовій нормі [7].

Зі змісту ч. 2 ст. 469 МКУ випливає, що таке правопорушення може бути вчинено у формі певних дій (зміна стану, користування, розпорядження) чи бездіяльності (невжиття певних заходів) щодо товарів, митне оформлення яких не закінчено або які перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем чи поміщені в режим митного складу. Будь-який інший митний режим, у тому числі тимчасового ввезення, не зазначений у наведених положеннях Кодексу.

У результаті дослідження приписів МКУ КСУ дійшов висновку, що адміністративним правопорушенням, закріпленим у ч. 2 ст. 469 МКУ, може бути окремо як користування, так і розпорядження без дозволу органу доходів і зборів товарами, митне оформлення яких не закінчено або які перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем чи поміщені в режим митного складу. Користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, які поміщені в митний режим тимчасового ввезення на митну територію України і щодо яких порушено питання у конституційному зверненні, не утворює складу адміністративного правопорушення, передбаченого у ч. 2 ст. 469 МКУ.

Ураховуючи викладене, КСУ вирішив: словосполучення “користування та розпорядження”, що міститься в положеннях ч. 2 ст. 469 МКУ, згідно з якою адміністративним правопорушенням визнається, зокрема, зміна стану товарів, митне оформлення яких не закінчено, або товарів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі, користування та розпорядження ними без дозволу органу доходів і зборів, необхідно розуміти так, що адміністративним правопорушенням є окремо як користування, так і розпорядження без дозволу органу доходів і

зборів товарами, митне оформлення яких не закінчено або які перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем чи поміщені в режим митного складу [7].

Абз. 2 п. 1 резулятивної частини цього рішення КСУ встановлено, що користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, які поміщені в митний режим тимчасового ввезення на митну територію України, не є адміністративним правопорушенням, передбаченим ч. 2 ст. 469 МКУ. Рішення КСУ обов'язкове до виконання на території України, остаточне і не може бути оскаржено [7].

З огляду на офіційне тлумачення, надане КСУ, провадження у справах про порушення митних правил, заведених у зв'язку з користуванням чи розпорядженням транспортними засобами особистого призначення за ознаками правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 469 МКУ, підлягає припиненню на підставі пп. 1 п. 1 ст. 247 Кодексу України про адміністративні правопорушення. При цьому під час винесення постанови в справі про порушення митних правил обов'язкове посилення на зазначене рішення КСУ. Відповідно до зазначеного рішення факт користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, переміщеними на територію України в режимі тимчасового ввезення, не містить ознак правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 469 МКУ. Водночас у цьому рішенні немає висновків про те, що такі дії не є митним правопорушенням [8].

Особливості тимчасового ввезення громадянами транспортних засобів особистого користування на митну територію України визначено ст. 380 МКУ. Зокрема, тимчасове ввезення громадянами-нерезидентами на митну територію України транспортних засобів особистого користування дозволяється на строк до одного року. Цей строк може бути подовжено органами доходів і зборів з урахуванням дії обставин непереборної сили та особистих обставин громадян, які ввезли такі транспортні засоби, за умови документального підтвердження цих обставин, але не більше ніж на 60 днів. Відповідно до ч. 4 ст. 380 МКУ тимчасово ввезені транспортні засоби особистого користування можуть використовуватися на митній території України виключно громадянами, які ввезли зазначені транспортні засоби в Україну, для їхніх особистих потреб. Згідно зі ст. 292 МКУ митні платежі не сплачуються під час увезення товарів на митну територію України, якщо такі товари були поміщені в митний режим, який відповідно до положень МКУ, Податкового кодексу України (далі – ПКУ) не передбачає сплату митних платежів, на період дії цього режиму та за виконання умов, що впливають з такого режиму. Ст. 103 МКУ встановлено: тимчасове ввезення – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення, зокрема, ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платежами та підлягають реекспорту до завершення встановленого строку [9]. Відповідно до ст. 30 ПКУ податкова пільга – це передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування й сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі. Податкова пільга надається, зокрема, шляхом звільнення від сплати податку та збору [10].

Зважаючи на викладене, використання транспортного засобу іншою особою, ніж тією, яка такий транспортний засіб увезла, – це використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати митних платежів в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано такі пільги. Відповідальність за використання товарів, стосовно яких на-

дано пільги щодо сплати митних платежів в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано такі пільги, передбачена ст. 485 МКУ (дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їх розміру, а також інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів) [8].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підсумовуючи вищевикладене і поділяючи позицію ДФСУ, можна констатувати, що під час виявлення факту протиправного користування чи розпорядження транспортними засобами особистого користування, які поміщені в митний режим тимчасового ввезення на митну територію України, має місце правопорушення, передбачене ст. 485 МКУ.

З метою дотримання вимог чинного законодавства ДФСУ необхідно узагальнити практику застосування нормативно-правових актів на зазначеному напрямку роботи митниць та надати відповідні роз'яснення для використання у практичній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил : навчальний посібник / за заг. ред. В. В. Ченцова. – К. : Істина, 2010. – 208 с.
3. Ліпинський В. В. Проблемні питання кваліфікації дій, спрямованих на неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру / В. В. Ліпинський // Митна справа. – 2011. – № 5 (77). – С. 81–86.
4. Кувакін С. В. Проблемні питання кваліфікації окремих видів порушень митних правил за новим митним законодавством України / С. В. Кувакін // Вісник Академії митної служби України. Серія: “Право”. – 2012. – № 2 (9). – С. 7–11.
5. Ліпинський В. В. Правові аспекти притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил нерезидентів (на прикладі розпорядження тимчасово ввезеними на митну територію України транспортними засобами особистого користування) / В. В. Ліпинський // Вісник Академії митної служби України. Серія: “Право”. – 2013. – № 1 (10). – С. 37–41.
6. Кувакін С. В. Доктринальне тлумачення положень ст. 469 Митного кодексу України в інтерпретаційному акті Конституційного Суду України / С. В. Кувакін, А. В. Мазур // Вісник Академії митної служби України. Серія: “Право”. – 2014. – № 2 (13). – С. 66–69.
7. Рішення Конституційного Суду України від 31.03.2015 № 1-рп/2015 в справі № 1-4/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www/search.ligazakon.ua/doc2.nsf/link1/KS15011.html>
8. Лист ДФСУ від 30.04.2015 № 15817/7/99-99-26-03-02-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.forum.liga.net>
9. Митний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
10. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>